

Nr. 3, september 2016

Solrød Centers forhistorie og centrets første år

Vores tur til Esrum Kloster

Foredrag 1. november om ”Træskoslaget ved Køge”

Ny bog - Tidsbillede

Vores tur til Esum Kloster lørdag den 4.juni 2016

Tekst og foto Iwan Jensen.

Vi startede med bus klokken 9.30 fra Solrød Station, hvor et forventningsfuldt selskab drog af sted til Esum Kloster. Som man altid har det, når man står overfor en gammel bygning, kan man mærke det historiske vingesus. Den stemning havde vi sikkert alle da vi steg ud af bussen i Esum i høj sol.

Det egentlige kloster er fra 1151 og grundlægges som datterkloster af Clairvaux efter invitation af ærkebiskop Eskil, som havde foræret et stykke land i Nordsjælland. Klosterets historie er selvsagt lang og den blev vi bekendt med i den rundvisning vi fik.

I 1878 lægges området under Frederiksborg Amt og amtsforvaltningen fortsætter frem til 1925. Det skal nævnes at bygningen i perioden 1940 til 1945 blev brugt til bombe - og brandsikkert skjul for særlige dokumenter fra Det Kongelige Bibliotek og Nationalmuseet. 1996 påbegyndes en restaurering af klosterets bygninger.

Efter rundturen var der traditionen tro arrangeret dejlig frokost, som foregik under hvælvingerne i klosterkælderen. Der var bag efter mulighed for at besøge klosterets urtehave hvor der også var lægeurter. En gå tur i

området, som var meget grønt og smukt og besøget på Esum Møllegård var afslutningen på en begivenhedsrig og en interessant udflugt.

Foredrag

Tirsdag d. 1. november 2016, kl. 19.00 i den store sal i Aktivitets og Frivilligcentret...

...er der foredrag af forfatteren Palle Nielsen som fortæller om Træskoslaget ved Køge i 1807, hvor den danske Landmilits blev "slaget" af Hertugen af Wellingtons professionelle soldater.

Om baggrunden for "Krigen på Sjælland i 1807", bataljen ved Køge samt overgivelsen i Herfølge".

"Den 29. august kl. 05,00 brød Wellesleys hovedstyrke op fra Roskilde kro, marcherede over Taastrup, Kildebrønne, Greve, Karlslunde og Korporalskroen og stod kl. ca. 09,00 med sine forreste led umiddelbart nord for Skillingskroen, som lå der hvor det nuværende motel "Søvilla" ligger".

Palle Nielsen er en meget underholdende og vidende fortæller, så man får virkelig "noget med hjem".

Solrød Centers forhistorie og centrets første år.

Af Jens Strunge Jensen

I år er det 40 år siden, 1. etape af forretningscentret ved Solrød Strand åbnede. Der kan derfor være grund til at se nærmere på områdets udvikling før centrets åbning, de planlægningsmæssige forudsætninger og udviklingen i de første år efter butikscentrets åbning.

Butikker før Centrets åbning.

Købmand N. Th. Carlsen åbnede i 1921 områdets første butik på hjørnet af Mosevej og den senere Solrød Strandvej. Nogle år efter åbnede bl.a. endnu en købmandshandel ved Taastrupvej.

Den nye Køge Landevej, der åbnedes i 1934, satte skub i udviklingen, og mange nye forretninger opstod langs Solrød Strandvej.

I takt med tilflytningen efter krigen, hvor befolkningstallet øgedes voldsomt, kom der såvel specialbutikker som håndværkervirksomheder og ejendomme med liberale erhverv, så både Solrød og Jersie Strandvej udviklede sig til travle forretningsgader samtidig med at Køge Landevej, også med navnet hovedvej A2, skulle optage den stærkt stigende fjerntrafik. Helt galt var det om sommeren, hvor sommerhusene var fyldt med sommergæster.

De fastboende kunne dog så småt begynde at se frem til Vestmotorvejens og S-banens komme engang i fremtiden.

Den overordnede egnsplanlægning.

Efter at Byplanloven kom i 1938, klarede man sig med

dispositionsplaner i de fleste sogne. Først med Fingerplanen fra 1947 kom der en lov for den overordnede udbygning af

Københavnsregionen, Efter vedtagelse af Byreguleringsloven i 1949 kom der skub i udarbejdelse af byudviklingsplaner, i 1954 vedtoges anlægsloven for Vestmotorvejen, og i 1961 anlægsloven for S-banen langs Køge Bugt.

De overordnede rammer for udviklingen langs Køge Bugt var dermed fastlagt.

Herefter var det op til amter og kommuner at indpasse deres planlægning af placeringen af butikcentre og institutioner m.v. Dispositionsplanen for Køge Bugt området var udarbejdet i juni 1966, men blev først godkendt af Boligministeriet i september 1968. Samtidig var Kommunalreformen undervejs. Den skulle træde i kraft d. 1.april 1970, og den betød kommunesammenlægninger, som gav anledning til store slagsmål, der også berørte den fremtidige Solrød kommune. Så alt i alt havde sognerådene og de kommunale forvaltninger en vanskelig tid.

De første centerplaner.

Planerne for Køge Bugt området blev fulgt med stor interesse af boligselskaber, entreprenører og byggespekulanter, som søgte at være på forkant med udviklingen.

Sognerådet i Havdrup-Solrød godkendte på sit møde d.21.02.1967 det forslag til centerbebyggelse på matr.nr.19bv af Solrød, som planlægningsudvalget for Køge Bugt området havde udarbejdet, og i april 1968 kunne

dagspressen berette, at et konsortium med Gavnøbaronen Axel Reedtz-Thott og lrsf. Jørgen H. Nielsen, Næstved stod bag planerne om et omfattende byggeri øst for den kommende S-station. Byggeriet skulle være på 13.000 m², hvoraf 4.000 m² butikker fordelt på 11 3-etages blokke. 1. etape skulle starte d.1.marts 1969 med 100 lejligheder, og 2. etape med bl.a. institutionsbyggeri skulle starte i 1971. I marts 1969 blev 1. etape udskudt 1-2 år. Matr.nr.19bv var udstykket fra ejendommen Elmely ved Taastrupvejen, som igen var udstykket fra Ejegården i Solrød By.

Store byggerier i området.

Sideløbende med centerplanerne foregik andre byggerier. På etageboligerne med navnet Egeparken langs Tværvejen var der rejsegilde d.10.12.69, Elmelyparken blev påbegyndt i august 1971 og afsluttet i 1973, og Akacieparken var klar til indflytning i 2. halvår af 1974. Derudover bidrog opførelsen af Villabyerne ved Jersie Strand fra marts 1971 og mange nye enfamiliehuse til at give grundlag for et butikscenter.

Rådhuset blev taget i brug medio marts 1974.

Nye centerplaner.

Først i foråret 1972 var konsortiet nået til enighed med Planlægningsudvalget for Køge Bugt og kommunen om centrets udformning, der var meget forskellig fra det endelige resultat. F. eks. var der afsat plads til en kirke på rådhusets nuværende plads, og et posthus skulle placeres øst for den kommende S-bane.

Kommunen tager over.

D. 1.juli 1974 overtog kommunen det 9,4 ha store areal fra baronens dødsbo og Jørgen H. Nielsen for 5,5 mio kr., og i december samme år vedtog byrådet, at en havearkitekt skulle bistå ved planlægningen. En miljøgruppe, hvis formand var Per Bringsjord, fremlagde i foråret 1975 forslag til centrets opbygning, bl.a. med et medborgerhus. Et borgermøde til drøftelse af forslagene samlede 225 deltagere. Efter erhvervelse af yderligere 1,75 ha og en 3-dages studietur til Holland besluttede byrådet, at centret skulle udformes som et grønt

center.

Flere detaljer kan ses i bogen ”Solrød kommunes 5 sogne 1970-80.”

Centrets organisation og opførelse.

Da programoplægget blev offentliggjort d.29.08.75, havde 38 meldt sig som interesserede. Det forudsattes, at centret skulle åbne til julehandelen 1976, så tidsplanen var meget stram.

De erhvervsdrivende skulle købe sokkelgrunde til deres bygninger, hvorimod kommunen tog sig af byggemodning og alle udvendige anlæg, herunder parkeringspladser og færdiggørelsen af Solrød Byvej.

I november vedtog byrådet, at centret skulle fjernvarmeopvarmes, og få dage efter, at Hovedstadsrådet havde godkendt planerne, startede byggemodningsarbejdet.

En grundejerforening blev stiftet d.17.02.76, og d.01.07.76 holdt Centerforeningen stiftende generalforsamling. Det blev en langtrukken affære, som først sluttede kl.4 om morgenen. Erik Bagger valgtes til formand for en bestyrelse, som var uden lejere. I begyndelsen af juni var elementmontagen i gang, og d.10. august

holdt Favør Supermarked det første rejsegilde. I/S Familiehuset til Niels Ove herremode, Gaarns børnetøj og Solrød Sko havde rejsegilde d.3.september, og d.10. september var det Brugsens tur. I begyndelsen af november var alle butikker udlejet, mens der stadig var ledige lokaler på 1.sal.

Centrets åbning.

D.24.november holdt kommunen en reception for 100 mennesker, hvor først borgmester Arne Haugaard-Hansen og derefter mange talere udtrykte deres gode ønsker. Selv Solrød Strands

Grundejerforenings formand Bent Skar, der sammen med miljøgruppen havde været stærke kritikere af projektet måtte moderere sin skepsis.

Imens arbejdede håndværkerne og butikspersonalet på højtryk natten igennem for at blive klar til den officielle åbning d.25.november, der blev forestået af Centerforeningen.

Åbningen indledtes med, at borgmesteren ankom i åben landauer sammen med centrets 2 maskotter Tim og Bum. Efter åbningstalen klippede borgmesteren den røde snor over til akkompagnement af festfyrværkeri og et orkester, hvorefter Centerforeningens formand talte.

Der var stor tilstrømning de 3 åbningsdage igennem, men det kneb med færdiggørelsen af P-pladserne.

D.8.december startede julearrangementerne med juletræstænding, musik og anden optræden samt modeshow. Centret var nu placeret i folks bevidsthed, og havde allerede god handel.

De næste år.

Centret var dog langt fra færdigudbygget. Andelsbanken åbnede som pengeinstitut nr.3 d.17.marts d 1977, og 4 dage senere åbnede læge Gosvig lægecentret på 1. sal i samme bygning. Samme dag blev der postindlevering i

centret, mens posthuset først stod færdigt til indvielse d.2.maj 1979. Lokalerne på 1.sal blev efterhånden taget i brug, f.eks. startede Anne Søllings danseskole på 1. sal over Arnes Radio d.1.september 1977. DB Brugsen, som havde afløst HB brugsen ved stranden, oplevede i 1977 en omsætningsfremgang på 94 % og skønnede, at underskuddet ville nå ned på 300-400.000 kr. og ville forsvinde i 1979. Mens centret havde stor succes, tyndede det ud i butikkerne langs Strandvejen, og efter et par år kneb det svært for Brugserne i Solrød og Jersie.

S-toget kommer til Solrød.

Siden 1908 havde beboerne i området set frem til en jernbane. Da dagen endelig oprandt, skete det med pomp og pragt. Det første S-tog ankom d.29.september 1979 kl.11.05 med de kongelige gæster dronning Margrethe og prins Henrik, hvor henved 15.000 mennesker med borgmesteren i spidsen tog imod.

Solrød Harmoniorkester sørgede for musikken, og Solrøds folkedansere gav opvisning. Efter at dronningen havde erklæret S-banen for officielt åbnet, spadserede man til rådhuset, hvor dronningen inspicerede en æresgarde af hjemmeværnsmænd. Efter besøget på rådhuset takkede regentparret officielt af.

En aftenfest på gymnasiet, hvor 2.000 deltog, sluttede med festfyrværkeri.

Foråret og sommeren igennem fejredes S-toget med et væld af aktiviteter.

Solrød Center Øst.

Indtil S-banen 3 år senere blev forlænget til Køge, var Solrød endestation, og mange parkerede deres biler på Centrets parkeringspladser for at tage med S-toget. Derfor blev der i første omgang etableret en interimistisk parkering på en del af arealet. Da byrådet havde godkendt lokalplanen for Solrød Center Øst i

november 1979, var der god interesse for at erhverve sokkelgrunde efter samme koncept som for centret vest for

banen.

Ud over de af private opførte butikker mv. opførte Solrød kommune et ældrecenter med boliger.

Kilder.

J. C. Strunge Jensen: 4 bind om Solrød kommunes 5 sogne 1900-1980, hvortil der også henvises mht. billeder.

Til minde om Bent Hartvig Petersen.

Bent Hartvig Petersen var med, da Solrød lokalhistoriske Forening blev stiftet i oktober 1975.

Ja, selv før den tid var han med i kredsen af lokalhistorisk interesserede og har vel nærmest altid haft denne interesse.

Da S-toget i 1983 skulle videreføres over Jersie til Køge var jeg én ud af fire ”fotografer” og vi fik mange fine billeder ud af det, men så kom problemet.

Vi skulle lave 2 albums af billederne til Solrød kommune.

Fire år før var toget kommet til Solrød og der var allerede to flotte albums fra den lejlighed. Hvem havde lavet dem?

Bent Hartvig Petersen fik jeg at vide.

Nå, tænkte jeg, så må jeg hellere ringe til ham for at søge hjælp!

”Ja men det er da ikke noget problem, jeg skal gerne købe to albums og sætte billederne ind, så får du dem bare tilbage når jeg er færdig”. Og sådan var Bent, altid klar til at hjælpe. Det har jeg senere erfaret ved adskillige lejligheder.

Da han ikke genopstillede til Greve-Solrød Provsti, benyttede han lejligheden til at yde en indsats som frivillig i Solrød kommunes Lokalarkiv. Både med flytning, organisering, sætte på plads, opsætte skilte, ordne computer, hjemmeside, betjene besøgende og meget andet.

Igenennem årene har Bent såvel som hans tvillingebror Kurt Hartvig Petersen skrevet en mængde lokalhistoriske artikler, som de senest har gennemgået og redigeret til en bog. Bogen er lige udkommet.

Æret være hans minde.

Bo G. Olsson

NY BOG

Solrød Kommunes Lokalarkiv udsender nu bogen "Her levede de - om folk i 5 sogne på Sjælland".

Bogen består af 34 artikler, der fortæller historien om udviklingen i Kr. Skensved, Jersie, Solrød. Havdrup og Karlstrup sogne fra de ældste tider til 1900-tallet.

Artiklerne er oprindeligt skrevet til Solrød Lokalhistoriske Forenings hjemmeside, men efter henvendelse fra mange sider samles de nu i trykt form og giver nu lokalarkivet mulighed for at berette om sognenes historie på en måde, mange af arkivets brugere har ønsket.

Artiklerne er skrevet af Kurt Hartvig Petersen og nylig afdøde Bent Hartvig Petersen. Forfatternes slægt kan følges tilbage i sognene til midten af 1500-tallet.

Bogen kan på sin vis betragtes som en ajourføring af sognebogen "Havdrup-Solrød, Træk af de to sognes historie" fra 1949. Men der er ikke tale om en sammenhængende faglig og kronologisk fremstilling, men netop om en samling af artikler, der kan læses hver for sig og når og hvor emnet måtte forekomme interessant.

Der fortælles om de arkæologiske fund, der tidligere og i de sidste år er gjort i kommunen, om de første folk, vi kender navn på og om livet i landsbyerne gennem 800-900 år. Der fortælles om skoler og lærere og om de ildsjæle, der lavede foreninger og var med til at udvikle de små samfund. Der berettes om livet for fattigfolk og piger med uægte børn, om sogneråd og lokalt folkestyre og om begravelsesskikke og livet i forsamlingshusene. Og der fortælles om møller og livet i møllerne og om den udvikling, der førte til fremkomsten af stationsbyen Havdrup og de omfattende bebyggelser ved strandområdet.

Bogen, der er på 400 sider, koster kr. 60. Den er blevet lanceret i forbindelse med arrangementet Fritid i Solrød 27. august og ved

Lokalhistorisk Forenings foredrag om Solrød Center 30. august.
Den vil efterfølgende kunne købes på Lokalarkivet i Aktivitets- og Frivilligcenteret, i Superbrugsen i Havdrup og Solrød og på Solrød Bibliotek.

Solrød Kommunes Lokalarkiv

-0-

For et par år siden fremkom Else Haugaard-Hansen med en idé. Hun syntes det kunne være spændende med almindelige menneskers beskrivelser af deres eget liv og hverdag her i Solrød. Men for at gøre det så bredt som muligt foreslog hun at henvende sig til en eller flere personer fra Solrøds fem sogne.

Som sagt, så gjort.

Nogle syntes ikke, de kunne påtage sig opgaven, andre mente ikke de havde noget at fortælle, i hvert fald ikke noget der kunne interessere andre, mens flere påtog sig opgaven og skrev om dem selv til projektet.

Imidlertid har vores forening haft mange projekter og dette har bevirket, at Elses projekt er blevet skubbet lidt ud.

Der er imidlertid mange gode indlæg og derfor bringer vi her det første, i håb om, at det kan give andre lyst til også at skrive lidt om dem selv og deres levned eller hvad man ellers mener kan interessere andre historieinteresserede.

TIDSBILLEDE

Solrød i forgangen tid – (Ejegårdens udstykning)

Af Anne (Birgitte) Elfengård

Mine forældre købte byggegrund i Solrød i 1965 – min lillebror blev født i marts og snart efter flyttede vi i min farfars sommerhus på Mosevej. Dengang lå sommerhuset bagest på parcellen og ved hegnet mod syd gik køerne og græssede. Jeg mener at huske, at gade-nummeret var 40. Naboen mod vest var et helårshus beboet af en

gammel kone, hvor børnebørnene Hanne og Hans Hansen kom på besøg. Bygningen lignede resterne af en gammel gård.

Naboerne mod øst var et ægtepar med sommerhus – men kun 1 matrikel længere mod øst var et helårshus bygget parallelt med Mosevej.

Dengang var bækken en naturlig bæk – den var lige langs Mosevejen men mod vest snoede den sig ind hvor der i dag er sti og videre op mod Åtoften hvor den igen snoede sig ind mod Kildetoften for så at fortsætte op mod den lille gade – hvor den formentlig havde sit udspring.

I dag er bækken belagt med SF sten, men naturen har sejret over SF stenene – der står buske og træer og noget tyder på, at naturen tager

tilbage hvad kommunen tog fra den, da man rettede bækken ud og lagde SF sten og hegnede den ind.

Da jeg startede i skole, var der kun et forskallingsbræt over bækken – og alle vi børn i

Solrød Bullerby – gik på line over hver morgen og klatrede op ad skråningen på den anden side – løb over marken ad den slidte sti og kom i skole hurtigere end hvis vi skulle ned ad Ejegårds alle og hen ad Tåstrupvejen - - Når brættet knækkede, fik vi et nyt – jeg ved ikke hvorfra – men vi fik.

Vi havde et tov i et af de gamle træer og vi svingede os fra bred til bred og af og til røg vi I – men pyt – der var jo ikke meget vand i bækken så vi fik et nyt tov, når det gamle knækkede – Det er ikke børnene forundt mere – der er hegn om bækken – den sunde leg er taget fra dem

Som en af de første på udstykningen havde jeg den fordel, at jeg kunne hente stauder og rabarber på den gamle Ejegård og der blev hentet og plantet – var vist ved at brække halsen engang under et spring fra hanebjælken ned i en ikke alt for stor dyng halm – men det var også vores legeplads – den gamle Ejegård, og jeg var 8 og bestemt en vild pige.

Men tilbage til bækken - ved forårstide, når sneen smeltede, blev den 3 meter bred lige øst for Bæktoften og den brusede i fart mens træerne hældede sig over den og gjorde synet spektakulært. – nu ser vi blot at kloakdækslets cementlåg løfter sig og vandet pumpes ned over stien og samles til et mini Venedig under broen. Vandet i bækken er aldrig over 1 meter dybt og oftest kun 2 cm eller mindre dybt.

Ved vintertide kørte drengene på cykel på isen og selvfølgelig skete det, at de røg i en våge – men det var sjovt og ufarligt – og heller ikke dette er børnene forundt i dag.

Vi klatrede i træerne langs bækken og i mark skellene og vi var som abeunger altid i vigør. Vi legede cowboys og indianere med håndjern og skydere og naturen var vores naturlige legeplads – vi kravlede op i de unge lindetræer og gyngede til stammen slap sit tag i roden og væltede og vi sprang af i sidste øjeblik og så byggede vi Wig-wams hvor Digeparken ligger i dag – og vi spiste af æblerne i digets træer og blommerne samme sted.

Og da Digeparken blev bygget, var det som om man tog vores legeplads fra os – Det var jo vores!

I dag bor vi her stadig - nogle af os har købt vores forældres huse – andre har købt hus tæt ved – men vi er her – 2. generation af nybyggerne fra 1965/1966.

Solrød Lokalhistoriske Forening

c/o Jørgen Christiansen
Østre Grænsevej 20
2680 Solrød Strand

Solrød kommune Lokalarkivs hjemmeside: www.solrødarkiv.dk

Solrød Lokalhistoriske Forenings hjemmeside: www.solofo.dk

Solrød Lokalhistoriske Arkiv

56 18 19 55

*Solrød Aktivitets- og Frivilligcenter, Solrød Center 85,
2680 Solrød Strand. Åbningstid foreløbig torsdag kl. 16-18*

Bestyrelse for foreningen:

Formand	Jørgen Christiansen	20 28 78 11
Næstformand	Bo Olsson	29 84 28 60
Sekretær	Else Haugaard-Hansen	56 16 84 11
Kasserer	Lis Hansen	56 16 93 77
Best. Medlem	Kirsten Kurland	21 42 36 53

Arkæologiske gruppe Kjeld Ejdorf 40 76 22 04
(Kontakt til Museum Sydøstdanmark)

Årskontingent for år 2017: 125 kr. for enkeltpersoner
150 for husstand, forening eller organisation

*Betaling af kontingent med girokort +01 509-9978
ved netbank, eller kontakt foreningens kasserer:
Lis Hansen, telf. 56 16 93 77*

E-Mail adresser fra medlemmerne til bestyrelsen

*Foreningen udgiver hvert år 4 blade, hvor vi bringer forskellige oplysninger.
Hvis der er ekstra besked mellem to blade, så ville det være dejligt med jeres e-mail adresse, så vi fremover kan bruge den, når det er nødvendigt.
Send venligst jeres adresse til: Jørgen Christiansen: joergenc@gmail.com*

Redaktion Bo Olsson

Eftertryk tilladt forudsat tydelig kildeangivelse
Tryk af medlemsblad: Grafisk Rådgivning APS
Antal tryk: 300, ISSN: 1397 – 6397